

62118758-8	01/02/2018	הארץ - כותרת	עמוד 13	1	17.08x18.89
בועז סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פילי וקרימינולוגי - 26330					

תשע שנים במקום רק 18 חודשים

בועז סנג'רו

המדינה טוענת, כי "יידרשו עוד תשע שנים ליישום הוראת בג"ץ להרחבת שטח המחיה לאסיר" ("הארץ" 28.1). אם כך, זו תהיה הפרה בוטה של החוק, דווקא על ידי הרשויות שתפקידן לאכוף אותו. בית המשפט העליון קיבל עתירה של המזכיר האקדמי למשפט ולעסקים, האגודה לזכויות האזרח וארגון רופאים לזכויות אדם (רל"א), והורה למדינה להגדיל את שטח המחיה לאסיר מכשלושה מ"ר בממוצע כיום ל-4.5 מ"ר למרבה הבושה, עד היום יש מתקן ני כליאה שבהם המקלחת מותקנת מעל שירת כריעה, כך שאסיר אחד צריך להתקלח מעל המקום שבו אסיר אחר עשה את צרכיו. הצפיפות פוגעת באסיר הרבה יותר מהדורש שלש שלילת החירות, והיא יוצרת בעיות חברואתיות, חברתיות ונפשיות קשות, שפוגעות תחילה באסירים ולאחר שחרורם גם בחברה, משום שלא ניתן לשקם אסירים בתנאים מחפירים כאלה.

באמנות בינלאומיות קבוע שטח מינימלי לאסיר: 6.5 מ"ר. קדמו להחלטת בג"ץ המלצות ועדת דורנר לצמצם את השימוש במאסר משום שאינו משיג את מטרתו, גורם לסבל רב ומיותר ועולה הון. ההמלצות שאבו השראה מדו"ח המכון הלאומי האמריקאי למדע עים מ-2015, לפיו ריבוי המאסרים בארצות הברית לא השיג הרתעה ולא מנע פשיעה, אלא גרם סבל מיותר למורשעים רבים ולבני משפחותיהם, הרס קהילות שלמות של שחורים והיספנים, ועלה סכומי עתק, שאותם עדיף היה להפנות לתוכניות רווחה בקהילה,

תנאים מחפירים

לא תשע שנים, גם לא תשעה ימים: על המדינה להרחיב את שטח המחיה לאסירים ברנע זה

בועז סנג'רו / עמוד 13

שלהן יש סיכוי ריאלי להקטנת הפשיעה. המאסר אינו משקם אלא מגדיל את הסיכוי שהנענש יהפוך לעבריין שיפגע בחברה לאחר שחרורו. החלטת בג"ץ בעצם מחייבת את הממשלה לבחור בין שלוש אפשרויות: לבנות עוד בתי כלא, לצמצם את מספר האסירים, או לשלב בין שני הדברים. מכיוון שבנייה עולה מיליארדים, ומכיוון שמספר האסירים בישראל גדול מדי ומשקף תפישות מיושנות, דרך המלך היא צמצום דרסטי של מספר האסירים.

לשפשף את העיניים ולא להאמין: המדינה מתכננת להפר את החלטת בג"ץ. על היועץ המשפטי לזמן דיון דחוף

החלטת בג"ץ ניתנה ביוני 2017, אך מאז לא החלו בבנייה ולא שיחררו אסירים. והנה, בחלוף שישה חודשים, בשורה: "בדיונים שהיו באחרונה במשרד המשפטים, בהשתתפות נציגי היועץ המשפטי לממשלה, שב"ס, משטרת ישראל, משרד האוצר, המשרד לביטחון פנים ומשרד הרווחה, התייחסו בכירים במשרד המשפטים להשלכות ההחלטה ואי עמידת המדינה במימושה".

לשפשף את העיניים ולא להאמין: המדינה מתכננת להפר את החלטת בג"ץ. מכיוון שנראה כי הרשויות אינן מבינות את משמעות ההחלטה, אבקש להבהיר שההחלטה היתה מאוד ברורה: חובה להגיע בתוך תשעה חודשים למצב שבו שטח המחיה נטו

לאסיר יהיה שלושה מטרים רבועים, ותוך 18 חודשים למצב שבו שטח המחיה לאסיר יהיה ארבעה מ"ר נטו או 4.5 מ"ר ברוטו (כולל שירותים ומקלחת). לא ניתן בעניין זה שיקול דעת לרשויות המדינה — לאחר שכשלו בהפעלתו במשך עשרות שנים. על היועץ המשפטי לממשלה להבהיר לרשויות כי חובה עליהן לקיים את החלטת בג"ץ, לפחות כמו אורח מן השררה, מבלי להתחכם. אין כאן מקום למשא ומתן ולפשרה — לא של תשע שנים ואף לא של תשעה ימים. בית המשפט העליון קבע, כי לא ניתן להמשיך להחזיק בני אדם בתנאים המחפירים שבהם מוחזקים אסירים בישראל.

אסיר שייאלץ להיות כלוא בתנאים הללו לא ימצא נחמה בכך שבועוד תשע שנים אולי ישתפר המצב. ייגרם לו נזק בלתי הפיך ובלתי ניתן לתיקון. יש בישראל כ-20,000 אסירים. הכרח הוא לצמצם את מספרם בכשליש. הדבר מחייב שינוי יסודי בתפישה. לא עוד "כלא כפי יכולתך" (ואף מעבר ל"כולת הכליאה). על המשטרה והפרקליטות להימנע מכתבי אישום מיותרים, לצמצם את תעשיית עסקות הטיעון, ולהימנע מלערער על קולת העונשים.

על השופטים לראות במאסר אמצעי אחרון, ולהעדיף עונשים אחרים. על הכנסת לחוק חוק שיאפשר שחרור מיידי של אלפי אסירים. אל דאגה: הרוצחים, האנסים והפושעים האלימים לא ישוחררו. ישוחררו חלק מהלא-מסוכנים, וכולנו נצא נשכרים. על היועץ המשפטי לממשלה לזמן דיון דחוף שמטרתו קיום החלטת בג"ץ ולא הפרתה השערורייתית.